

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-209>

**INNOVATIVE TECHNOLOGIES AS A KEY MEANS
OF IMPROVING HIGHER LEGAL EDUCATION**

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЗАСІБ
ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ**

Seredunko A. A.

*Postgraduate Student at the Department
of State and Legal Disciplines
International Humanities University
Odesa, Ukraine*

Серединко А. А.

*аспірантка кафедри
державно-правових дисциплін
Міжнародний гуманітарний
університет
м. Одеса, Україна*

Сьогодні роль юридичної освіти і науки в Україні є надзвичайно важливою, адже від рівня її розвитку залежить якісна реалізація правової реформи, узгодження законодавства України із законодавством ЄС, створення громадянського суспільства з ефективною правовою системою, підвищення якості законотворчої та правозастосовчої діяльності, що, у свою чергу, сприятиме утвердженню України як розвинутої, соціальної за своєю сутністю, демократичної, правової держави, в якій діє принцип верховенства права [1, с. 4].

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються, зумовили необхідність корінного оновлення методології і технологій організації навчально-виховного процесу у вищій юридичній освіті. Інноваційна спрямованість діяльності викладачів, що включає створення, освоєння і використання інноваційних нововведень, стає засобом підвищення якості підготовки випускника правничої професії. Актуальним завданням стає пошук інноваційних форм і методів підготовки юристів: від розроблення і введення в навчальні плани нових перспективних дисциплін до впровадження інноваційних методик викладання правничих наук.

Упродовж останніх років дослідження щодо інноваційних технологій навчання в вищій юридичній освіті здійснювали Д. Азаров, Б. Андрусишин, Н. Артикула, Ю. Барабаш, А. Бойко, В. Венедиктов, О. Вінник, В. Власюк, І. Котюк, М. Кравчук, Т. Медведовська, Р. Мельник, Л. Міхневич, А. Моца, С. Мудрук, Г. Петренко, Г. Попович, І. Силадій, О. Сироїд, Л. Стецюк, О. Шаповалові, Ю. Шемшученко та інші вчені.

Мета дослідження – розкрити роль і значення інноваційних технологій навчання у вищій юридичній освіті, визначити найбільш перспективні методи інноваційної методики.

Сучасна методика викладання юридичних наук має багатий арсенал різноманітних способів, прийомів і засобів навчання різноманітних дисциплін. Зупинимось на аналізі найбільш ефективних, дієвих технологій навчання у вищій юридичній освіті з позиції ефективності та перспективності їх використання у сучасних умовах.

Якщо раніше викладач на лекції був головним джерелом професійної інформації, який реалізував репродуктивний метод навчання, то тепер студент зустрічається з багатьма цілком доступними методами навчання. Тому і функція викладача стає дещо іншою. Його метою стає розвиток здатності студента до самоосвіти. Для цього викладач прагне до створення студенту умов для підвищення якості його знань, підтримки і поглибленню творчих та інтелектуальних здібностей, розвитку вміння орієнтуватися у величезному інформаційному фаховому середовищі [4, с. 260]. Поступова зміна функцій учасників навчального процесу у вищій школі за рахунок використання інформаційних технологій, інформатизації навчального процесу є головним способом здійснення переходу до інноваційної освіти. Отже, інновації у змісті освіти мають доповнюватися і реалізовуватися через оволодіння і впровадження професорсько-викладацьким складом вищого навчального закладу інноваційних методів і форм навчання (діалогових, діагностичних, активних, інтерактивних, дистанційних, комп'ютерних, мультимедійних, телекомунікаційних, тренінгових, проектних), а також запроваджених альтернативних навчально-виховних технологій: алгоритмізованої, індивідуалізованої, диференційованої, модульної, колективної (в тому числі у малих групах) тощо [6, с. 107]. Тому, враховуючи деякі поняттєво-термінологічні розбіжності у назвах інноваційних методів навчання, слушно, на нашу думку, виокремити інформаційно-комунікаційні та інтерактивні.

Інформаційні технології дозволяють реалізувати принципи диференційованого та індивідуального підходу до навчання. На занятті викладач дає змогу кожному студенту самостійно працювати з навчальною інформацією. Інформаційні технології можна використовувати як для стаціонарного, так і дистанційного навчання за допомогою виходу студента у єдиний світовий інформаційний простір через сучасні методи зв'язку. Широкого застосування в цьому напрямку набули інтернет-технології (сайт, блог, форум, електронна пошта, чат,

електронний журнал, пошукові системи, тематичні каталоги, освітні портали тощо), мультимедійні програмні засоби (комп'ютерні тренажери, мультимедіа-презентації, навчальні фільми, програмні засоби), комп'ютерне тестування, дистанційне (електронне) навчання, електронні підручники і навчальні матеріали, електронний парламент, електронний кабінет тощо [3, с. 103–105].

Характерною ознакою сучасної вищої юридичної освіти є впровадження електронного навчання (е-навчання). Технологія е-навчання передбачає розгортання і впровадження у навчальний заклад електронних систем організації і керування навчальним процесом (Learning Management System – LMS) і наповнення цих систем електронним контентом (е-контент), який складається з електронних навчальних матеріалів різноманітного призначення. Одним із часто вживаних засобів, що сприяють підвищенню пізнавальної активності студентів, є електронний підручник. Особливістю електронних видань є комплексне поєднання різних форм інформації (графічної, текстової, звукової, відео-) та їх виконання на будь-яких електронних носіях – магнітних, оптичних або публікація у комп'ютерних мережах та ін. Електронні навчальні видання є необхідними для організації як аудиторної, так і самостійної роботи студентів [4, с. 261].

Високу ефективність щодо підвищення якості знань, умінь та навичок студента при викладанні юридичних дисциплін забезпечує застосування таких інноваційних методів, форм і прийомів навчальної роботи, як метод конкретних ситуацій (МКС), або кейс-метод; проблемний (проблемнопошуковий) метод; моделювання; PRES-формула; тренінги (індивідуальні та групові); метод інтерв'ю (інтерв'ювання); метод роботи в малих групах; аудіовізуальний метод навчання; ділова (рольова) гра (студенти перебувають у ролі законодавця, експерта, юрисконсульта, нотаріуса, клієнта, судді, прокурора, адвоката, слідчого); дискусія із запрошенням фахівців; аналіз помилок, колізій, казусів; брейнстормінг («мозковий штурм»); діалог Сократа (Сократів діалог); «займи позицію»: коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників; майстер-класи; метод аналізу і діагностики ситуації; публічний виступ, тощо [3].

В умовах карантину широкого розповсюдження набула дистанційна освіта, яка, однак, потребує забезпечення необхідними електронними засобами/ресурсами, серед яких – електронні навчальні посібники та навчально-методична література, нормативно-правові акти в електронній формі, доступ до електронних бібліотека і сайтів

наукових установ, на яких оприлюднюються результати наукових досліджень у формі монографій, збірників наукових праць, коментарів до законодавства, наукових статей, матеріалів наукових і науково-практичних конференцій. Особливої ваги набуває співпраця закладів вищої освіти та наукових установ, що займаються науковими дослідженнями у сфері юриспруденції [2, с. 85].

Особливу увагу на сьогодні приділяється такому сучасному методу в юридичній освіті, як інсценування судового процесу. Кожен етап роботи студента розбирається і оцінюється викладачами, причому не лише на стадії безпосереднього застосування теоретичних знань, в процесі аналізу і кваліфікації справи, але і в ході спілкування з умовним клієнтом, збору матеріалів, підготовки правових документів і, насамкінець, представлення інтересів клієнта в суді. Студентам надається можливість працювати із справами найрізноманітнішого характеру, що дозволяє їм швидко зрозуміти складність правовідносин і застосовувати свої знання в різних галузях права [5, с. 55].

Отже, удосконалення й модернізація системи фахової підготовки правників у вищих навчальних закладах України є надзвичайно важливою науково-освітньою проблемою, яка має вирішуватись спільними зусиллями з урахуванням сучасних вимог до правничої професії, суспільних потреб, найкращого вітчизняного та зарубіжного освітнього досвіду. Створення інноваційного науково-освітнього середовища у вищій школі передбачає якісне оновлення змісту і форм навчання через органічне поєднання навчальної і науково-дослідницької роботи, теорії з практикою, класичних методів викладання з інноваційними, широкою та фундаментальною підготовкою фахівців із вузько-профільною спеціалізацією, що дозволить забезпечити універсальність, багатоплановість, гнучкість та ефективність сучасного навчального процесу.

Література:

1. Артикуца Н. Інноваційні методики викладання дисциплін у вищій юридичній освіті. Інноваційні технології у вищій юридичній освіті. *Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції, присвяченої 390-річчю з дня заснування Київської братської школи-предтечі Києво-Могилянської академії (25–28 травня 2005 року)* / відп. ред. Н. Артикуца. К., 2005. С. 3–25.
2. Вінник О., Шаповалові О., Попович Т. Юридична наука, юридична освіта й цифровізація: окремі аспекти взаємодії. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3. С. 83–89.
3. Інноваційні технології в розвитку наукової думки сьогодення: теоретико-практичний аналіз та науково-методичні коментарі : [колективна монографія] / [Л. Василевич, М. Василевич, М. Астаф'єва, Д. Бодненко, С. Семеняка, Р. Дереновський, О. Заболотна, О. Євсюков, М. Кляп, М. Кляп, А. Моца, І. Накашидзе, Н. Ястремська]. Кіровоград : «Поліграфія», 2015. 560 с.
4. Моца А. Теоретико-методичний аспект інноваційного розвитку вищої освіти України. *Міжнародний науковий вісник* : збірник наукових праць / ред. кол. І. Артёмов (голова) та ін. Спецвип. 1(10). Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2015. С. 258–266.
5. Петренко Г. О. Сучасні аспекти розвитку технологій навчання в юридичній освіті. С. 54–56.
6. Силадій І. Якісна освіта в контексті управління впровадженням інновацій. *Вища освіта України*. 2011. № 4. С. 105–112.